

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege privind protejarea monumentelor istorice

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de lege privind protejarea monumentelor istorice a fost elaborat de Ministerul Culturii (în continuare - MC), cu consultarea instituțiilor subordonate, cu consultarea prealabilă a Ministerului Finanțelor, a specialiștilor în domeniul patrimoniului cultural, precum și a unui expert juridic în domeniul patrimoniului cultural, desemnat de Biroul Regional UNESCO pentru Știință și Cultură în Europa (UNESCO)
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Elaborarea proiectului de lege derivă din Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2026-2029, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 818/2025 (în continuare – PNA), (Clusterul 3. Competitivitate și creștere incluzivă, Capitolul 26. Educație și cultură, Anexa A - acțiunea nr. 32); Strategia națională pentru cultură și patrimoniu pentru anii 2025-2035, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 623/2025 Cadrul normativ actual aplicabil raporturilor analizate constă din: <i>Cadrul normativ primar care include:</i> Legea nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 326-333, art. 624) cu modificările ulterioare, precum și alte acte normative conexe: Legea culturii nr. 413/1999; Legea privind Fondul național al culturii nr. 12/2024; Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998; Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002; Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008; Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023 etc. <i>Cadrul normativ secundar include:</i> Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor (aprobarea Registrului monumentelor RM ocrotite de stat); Hotărârea Guvernului nr. 147/2021 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Culturii; Hotărârea Guvernului nr. 116/2025 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice; Hotărârea Guvernului nr. 189/2026 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției de Inspectare a Monumentelor etc.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Urmare analizei efectuate, în baza evaluării situației actuale în domeniul monumentelor istorice din Republica Moldova, precum și a studierii politicilor, cadrului normativ și instituțional de protecție și valorificare, se constată următoarele probleme fundamentale: 1) un domeniu al protejării monumentelor istorice cu funcționalitate redusă; 2) abordare fragmentară și nesistemică în protejarea monumentelor istorice; 3) un nivel insuficient de protejare a monumentelor istorice, parte a patrimoniului cultural național. Probleme specifice care necesită soluționare pentru îmbunătățirea situației sunt: 1) carențe legislative și dificultăți în aplicarea normelor existente; 2) fragmentarea și ineficiența sistemelor de evidență și gestiune a informațiilor despre monumentele istorice;

3) insuficiența și fragmentarea cadrului instituțional pentru protejarea patrimoniului cultural, precum și eficiența limitată a instituțiilor statului cu atribuții în domeniul protejării monumentelor istorice;

4) resurse financiare insuficiente și lipsa unui mecanism eficient de gestionare a finanțării pentru protejare, intervenții și valorificare a monumentelor istorice;

5) educație, cercetare și formare profesională necorelate cu necesitățile specifice ale domeniului;

6) implicarea redusă a societății în activitățile de protejare a monumentelor istorice;

7) vulnerabilitatea monumentelor istorice în fața riscurilor naturale, schimbărilor globale, climatice și a dezvoltării necontrolate;

8) degradarea și pierderea monumentelor istorice din cauza intervențiilor inadecvate.

1) Carențe legislative și dificultăți în aplicarea normelor existente

Domeniul se confruntă cu probleme generate de insuficiența sau ambiguitatea normelor privind protejarea și restaurarea monumentelor istorice, norme fundamentale pentru aplicarea eficientă a legislației.

Insuficiența normelor de proiectare, autorizare și restaurare a monumentelor prejudiciază procesul de protejare a patrimoniului construit.

Prin urmare, se constată că atât cadrul normativ primar, cât și cel secundar în domeniul protejării patrimoniului construit sunt depășite, incomplete și neactualizate, ceea ce impune necesitatea elaborării prezentului proiect de lege, în scopul instituirii unui cadru legislativ coerent și calitativ, care să constituie baza pentru actualizarea și perfecționarea reglementărilor secundare din domeniu.

2) Fragmentarea și ineficiența sistemelor de evidență și gestiune a informațiilor despre monumentele istorice

Cadrul legal actual nu reglementează clar care bunuri imobile pot fi supuse procedurii de clasare, nici modalitatea de desfășurare a acestei proceduri.

Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (în continuare – Registrul monumentelor) a fost aprobat de Parlament în baza unei liste elaborate de Academia de Științe a Moldovei, fără prezentarea, la momentul clasării, a dosarelor individuale, care să includă date precum numărul cadastral, adresa exactă, starea tehnică sau descrierea aspectului arhitectonic a fiecărui bun imobil etc. Lista a fost alcătuită pe baza Listei monumentelor de istorie și cultură de importanță națională și locală, publicată în 1981, întocmită în temeiul Hotărârii Guvernului RSSM nr. 211 din 23.06.1975, precum și în baza deciziilor autorităților executive raionale și orășenești, fiind completată ulterior cu monumente nou identificate în urma cercetării fondului construit istoric.

Până în anul 2018 Registrul monumentelor includea categorii precum „arhitectură”, „artă”, „arheologie” și „istorie”. Ulterior, monumentele de „artă” și „arheologie” au fost excluse și înscrise, respectiv, în Registrul național al monumentelor de for public (2018) și Registrul național arheologic (2024). Este important de menționat că, monumentele înscrise în Registrul monumentelor nu au fost inventariate în mod sistematic de la momentul aprobării acestuia. Actualizările ulterioare s-au limitat la introducerea unor monumente nou clasate, eliminarea celor declasate sau corectarea unor erori de redactare.

În prezent, Registrul monumentelor include peste 1800 de monumente de arhitectură de categorie națională și locală - un număr care însă nu reflectă fidel situația reală din teren. La acestea se adaugă și alte bunuri istorice protejate prin registrele aprobate de autoritățile publice locale. Astfel, numărul total al monumentelor istorice clasate și luate sub protecție este semnificativ mai mare, incluzând monumente, ansambluri și situri.

Nepublicarea Registrului monumentelor până în anul 2010 a generat un vid normativ privind regimul de protejare a patrimoniului cultural imobil. Astfel, timp de 17 ani monumentele istorice au fost private de protecția statului, întrucât Legea nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor prevede expres că statutul de monument ocrotit se aplică doar obiectelor înscrise în Registrul monumentelor.

În prezent, informațiile privind monumentele istorice sunt greu accesibile, neactualizate și nedigitalizate, ceea ce limitează considerabil eficiența gestiunii și a procesului decizional. De asemenea, volumul mare de informații din arhive, îngreunează identificarea rapidă și exactă a datelor relevante pentru un anumit monument istoric, ceea ce afectează eficiența activităților de cercetare, documentare și protejare a patrimoniului construit.

3) Insuficiența și fragmentarea cadrului instituțional pentru protejarea patrimoniului cultural, precum și eficiența limitată a instituțiilor statului cu atribuții în domeniul protejării monumentelor istorice

Fragmentarea responsabilităților instituționale și eficiența redusă a mecanismelor organizaționale și procedurale afectează în mod direct capacitatea de protejare a monumentelor istorice. Problemele identificate includ lipsa unui cadru instituțional consolidat, insuficiența personalului calificat, fluctuația ridicată a resurselor umane, nivelul scăzut de motivare și capacitatea administrativă limitată a instituțiilor implicate. Mai multe studii, rapoarte și strategii relevă faptul că lipsa unui cadru instituțional adecvat pentru protejarea patrimoniului cultural, alături de insuficiența resurselor umane specializate în conservare, restaurare și managementul patrimoniului cultural, reprezintă una dintre cele mai grave și persistente vulnerabilități ale sectorului.

4) Resurse financiare insuficiente și lipsa unui mecanism eficient de gestionare a finanțării pentru protejarea și valorificarea monumentelor istorice

Potrivit Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020”¹, analiza cheltuielilor publice arată că peste 50% din resursele bugetare din domeniu sunt direcționate spre întreținerea edificiilor aflate în gestiunea instituțiilor din subordinea MC și spre salarizarea personalului. În schimb, pentru activități privind protejarea monumentelor, precum inventarierea, evidența, restaurarea și reabilitarea, sunt alocate fonduri extrem de limitate sau chiar inexistente. Problema finanțării sectorului este una sistemică și este determinată, în principal, de un model bugetar care nu încurajează performanța și nici dezvoltarea durabilă. În aceste condiții, componenta legată de protejare a patrimoniului construit, rămâne stagnată.

Totodată, subprogramul prioritar „Protejarea patrimoniului cultural național”, care dispune de un potențial semnificativ de dezvoltare, beneficiază în mod constant de o finanțare necorespunzătoare, aproape simbolică - 0,2% din PIB-ul Republicii Moldova, ceea ce limitează capacitatea de intervenție și planificare strategică.

Legea nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor prezintă deficiențe de coerență și claritate în ceea ce privește delimitarea responsabilităților autorităților publice centrale și locale în protejarea, conservarea și restaurarea monumentelor istorice. Astfel, art. 11 prevede la alin. (1) că, „de competența Parlamentului țin: [...] aprobarea programului de stat privind ocrotirea, conservarea și restaurarea monumentelor; finanțarea acestui program și acordarea de subvenții nerambursabile de la bugetul de stat.”, iar la alin. (2) „de competența Guvernului țin: [...], întocmirea programului de stat privind ocrotirea, conservarea și restaurarea monumentelor; finanțarea acestui program de la bugetul de stat.”. La alin. (3) este stabilit că, „de competența consiliilor raionale, municipale, orașenești și comunale țin: [...]; întocmirea programelor privind ocrotirea, conservarea și restaurarea monumentelor de importanță locală, finanțarea acestor programe și acordarea de subvenții nerambursabile de la bugetele locale. Autoritățile publice locale de nivelul întâi și al doilea contribuie, în condițiile legii, la ocrotirea monumentelor incluse în Registrul monumentelor situate pe teritoriul administrat.”. Mai mult ca atât, prin art. 31, Legea păstrează Ministerul Culturii în calitate de intermediar pentru finanțarea de la bugetul de stat a restaurărilor; art. 31 alin. (2) stipulează că „*Organele de stat pentru ocrotirea monumentelor se prezintă în calitate de beneficiari ai lucrărilor de conservare, restaurare sau reparație prin împuterniciții lor, acordând deținătorilor de monumente ajutor cu specialiști, precum și cu materiale și ajutor financiar.*” Totodată, prin modificările legislative operate în 2007 (LP nr. 177-XVI din 20.07.2007), au fost abrogate prevederile care obligau

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=60253&lang=ro

Guvernul să prevadă anual în bugetul de stat fonduri pentru restaurare, a căror repartizare se făcea prin Ministerul Culturii. În prezent, câteva programe de susținere a protejării monumentelor istorice sunt incluse în Fondul național al culturii (Legea nr. 12/2024, modificată prin LP142/2025), care acoperă studii de fezabilitate, proiectare, efectuarea intervențiilor asupra monumentelor, precum și activități de documentare, inventariere, digitalizare și promovare. Totuși, integrarea acestor măsuri într-un fond cu obiective foarte largi, destinat întregului sector cultural, reduce eficiența și vizibilitatea intervențiilor asupra patrimoniului construit. Pentru a asigura o gestionare unitară și transparentă a resurselor, noua lege privind protejarea monumentelor istorice propune crearea *Fondului național al patrimoniului cultural imobil* - un instrument financiar care să acopere integral aspectele legate de protejarea și valorificarea patrimoniului cultural imobil. Acesta va include activitățile de identificare, cercetare, documentare, inventariere, clasare, stabilire a zonelor de protecție, prevenire a distrugerii sau mutilării, elaborare a studiilor de fezabilitate, proiectare și realizare a lucrărilor de restaurare, conservare și intervenții de urgență, precum și digitalizarea, promovarea și punerea în valoare a monumentelor în contextul istorico-arhitectural și urbanistic. Prevederile referitoare la patrimoniul imobil introduse în Fondul național al culturii vor fi transferate integral în noul fond, pentru a evita suprapunerile și pentru a consolida resursele financiare dedicate exclusiv protejării patrimoniului cultural. Totodată, prin acest demers, se recuperează mecanismele pierdute prin modificările din 2007, adaptându-le la nevoile actuale de gestionare și intervenție.

5) Educație, cercetare și formare profesională necorelate cu necesitățile specifice ale domeniului

Cercetarea în domeniul protejării monumentelor istorice este slab dezvoltată și insuficient conectată la nevoile practice, iar inovarea și interdisciplinaritatea sunt sprijinite într-o măsură limitată.

Oferta educațională și programele de formare profesională nu corespund cerințelor reale ale domeniului, ceea ce generează un deficit de specialiști calificați în proiectarea și executarea intervențiilor asupra monumentelor istorice.

Lipsa cadrelor specializate determină consecințe grave, precum admiterea necondiționată la proiectarea lucrărilor de intervenție (conservare, restaurare, adaptări etc.) a unor arhitecți și ingineri care nu dețin cunoștințe teoretice și experiență practică în domeniul patrimoniului construit. La fel de problematică este și acordarea dreptului de executare a acestor lucrări unor firme de construcție fără experiență specifică și fără angajați calificați (muncitori, șefi de șantier etc.).

În plus, sistemul de atestare profesională nu acoperă toate ocupațiile necesare pentru restaurarea și conservarea monumentelor istorice, accentuând lipsa resurselor umane specializate.

Principalele cauze ale acestor carențe sunt:

- absența instituțiilor specializate care să ofere formare și perfecționare pentru arhitecți și ingineri pentru intervențiile asupra monumentelor istorice;
- existența unei oferte educaționale în domeniul construcțiilor care nu acoperă integral formarea muncitorilor calificați în tehnici tradiționale și în lucrări specifice de conservare și restaurare a monumentelor istorice;
- deficiența atestării proiectanților în domeniu și licențierii operatorilor economici specializați pe executarea lucrărilor de intervenție la monumente;
- atribuirea responsabilității privind atestarea proiectanților unei autorități publice centrale care nu deține competențe funcționale în domeniul protejării monumentelor istorice.

6) Implicarea redusă a societății în activitățile de protejare a monumentelor istorice

Promovarea insuficientă a patrimoniului cultural în plan educațional, social, turistic și economic contribuie la o slabă conștientizare a rolului și importanței monumentelor istorice atât pentru dezvoltarea spirituală a societății, cât și pentru dezvoltarea economică a țării. Este important ca societatea să conștientizeze necesitatea protejării monumentelor.

Interesul și nivelul de înțelegere a publicului cu privire la valoarea patrimoniului cultural, în special a monumentelor istorice, sunt limitate, iar inițiativele de educare, informare și sensibilizare sunt sporadice și insuficiente.

Colaborarea intersectorială este dificilă, iar numărul programelor și proiectelor care implică comunitatea, autoritățile locale sau sectorul privat în activități de protejare și valorificare a patrimoniului este redus.

7) Vulnerabilitatea monumentelor istorice în fața riscurilor naturale, schimbărilor globale, climatice și a dezvoltării necontrolate

Monumentele istorice sunt insuficient protejate în fața cataclismelor naturale (cutremure, inundații), a schimbărilor climatice și a dezvoltării urbanistice necontrolate, în principal din cauza lipsei unui sistem funcțional de evaluare a vulnerabilităților și a riscurilor la care sunt expuse.

Probleme legate de administrarea defectuoasă a dezvoltării teritoriale

În conformitate cu legislația în domeniul protejării monumentelor, urbanismului și amenajării teritoriului, documentația de urbanism și amenajare a localităților urbane și rurale trebuie să includă un compartiment dedicat protejării monumentelor, cu delimitarea zonelor de protecție și stabilirea reglementărilor specifice. Cu toate acestea, în practica anterioară, la elaborarea documentației de urbanism a localităților din Republica Moldova, în majoritatea cazurilor, nu se ținea cont de componenta patrimoniu cultural.

Astfel, s-a constatat că 85 de edificii cu statut protejat sunt demolate (44 între 1995-2006, 41 între 2006-2012), 155 de edificii cu statut protejat au suferit intervenții structurale care au afectat autenticitatea și integritatea acestora și a zonelor de protecție. În același timp, 20 de edificii se află în proces avansat de degradare/ruinare. În total 260 de edificii au fost deteriorate sau demolate.

O problemă suplimentară este *administrarea ineficientă a dezvoltării teritoriale*, care generează efecte negative asupra calității vieții urbane. Autoritățile locale administrează și valorifică teritoriul din jurisdicția sa prin reglementare, adică prin atribuirea funcțiilor terenurilor conform strategiilor de dezvoltare adoptate. Lipsa instrumentelor de control al teritoriilor și al datelor exacte despre dezvoltarea orașului afectează creșterea și extinderea echilibrată a orașului.

Dezvoltarea urbanistică necontrolată, în absența unor reglementări clare privind conservarea caracterului istoric al zonelor protejate, contribuie direct la pierderea autenticității și degradarea peisajului cultural.

8) Degradarea și pierderea monumentelor istorice din cauza intervențiilor inadecvate

Starea precară de conservare a monumentelor istorice este accentuată de lipsa unor politici investiționale coerente și a unor reglementări clare care să asigure calitatea intervențiilor de restaurare și conservare.

Aplicarea necorespunzătoare a măsurilor de eficiență energetică conduce la mutilări și distrugeri ireversibile ale clădirilor istorice.

Abandonul, vandalismul și intervențiile neautorizate afectează grav integritatea patrimoniului construit, conducând adesea la pierderi ireversibile.

Legea nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor nu reglementează o serie de aspecte fundamentale pentru un sistem eficient de protejare a patrimoniului construit, printre care:

- clasarea, declasarea și inventarierea monumentelor (legea stabilește doar printr-un alineat că evidența monumentelor se ține prin Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat);
- autorizarea/avizarea intervențiilor asupra monumentelor (legea doar menționează eliberarea avizului CNMI pentru proiectele de intervenții la monumente și în zonele lor de protecție, examinate conform etapelor de execuție (schiță de proiect și proiect de execuție), fără a fi stabilite prevederi procedurale pentru obținerea acestuia);

- nu asigură monitorizarea și condiționarea tranzacțiilor de înstrăinare a monumentelor, de obligativitate a includerii în actele de proprietate, cumpărare-vânzare, acest aspect fiind reglementat în linii generale, fără a fi stabilite prevederi procedurale pentru notificarea dreptului de preemțiune sau specificarea instituțiilor responsabile de implementare.

Reglementările Legii nr. 1530/1993 prevăd un sistem instituțional insuficient pentru exercitarea sarcinilor care ar asigura protejarea monumentelor. Se prevede doar crearea Agenției de Inspectare a Monumentelor și investirea acesteia cu atribuții de inspectare, control și supraveghere, la caz, controlul urmând însă a fi efectuat doar în comun cu Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică. Atribuțiile ce țin de identificarea bunurilor imobile pasibile de clasare, inventarierea monumentelor, cercetarea și promovarea monumentelor, precum și alte atribuții importante pentru protejarea și valorificarea acestora rămânând neatribuite vreunei instituții din subordine.

Reglementările actuale privind finanțarea protejării monumentelor sunt vagi și necorelate cu cadrul financiar actual. Prin Legea nr. 12/2024 privind Fondul național al culturii au fost introduse programe de sprijin pentru monumente, însă acesta rămâne parte dintr-un fond generalist, fără a oferi un mecanism coerent și dedicat patrimoniului cultural.

Părți interesate, amploarea problemelor și scenariul de bază

Problemele identificate afectează direct sau indirect Ministerul Culturii și instituțiile de specialitate din subordine, autoritățile administrației publice locale, proprietarii, administratorii și alți deținători ai monumentelor istorice, investitorii și beneficiarii lucrărilor în zonele de protecție, operatorii economici și specialiștii implicați în proiectare, expertizare, conservare, restaurare, reabilitare și executare a lucrărilor, precum și comunitățile locale și publicul larg.

Impactul asupra acestor categorii se manifestă prin incertitudine juridică, acces limitat la date actualizate, lipsa unor mecanisme clare de finanțare, control și intervenție, precum și insuficiența specialiștilor și a normelor metodologice aplicabile patrimoniului construit.

Amploarea problemelor este confirmată de indicatorii disponibili. Registrul monumentelor include peste 1800 de monumente de arhitectură de categorie națională și locală, fără a reflecta integral situația reală din teren și bunurile protejate prin registrele locale. Registrul nu a fost publicat până în anul 2010, ceea ce a generat, timp de 17 ani, un deficit de aplicabilitate efectivă a regimului de protecție. Totodată, au fost constatate 85 de edificii cu statut protejat demolate, 155 de edificii afectate prin intervenții structurale care au prejudiciat autenticitatea și integritatea acestora și a zonelor de protecție, precum și 20 de edificii aflate în proces avansat de degradare/ruinare, totalizând 260 de edificii deteriorate sau demolate.

În plan financiar și instituțional, datele disponibile indică o finanțare insuficientă a domeniului, în condițiile în care peste 50% din resursele bugetare ale sectorului cultural sunt direcționate spre întreținerea edificiilor și salarizare, iar subprogramul prioritar „Protejarea patrimoniului cultural național” beneficiază de o finanțare redusă în raport cu necesitățile reale ale domeniului.

În scenariul de bază, respectiv în lipsa intervenției legislative, se vor perpetua fragmentarea sistemului de evidență, lipsa inventarierii, insuficiența mecanismelor de finanțare și deficitul de specialiști. Pe termen mediu și lung, aceste deficiențe vor continua să genereze costuri administrative și economice pentru sectorul public și privat, întârzieri investiționale, litigii, intervenții neconforme, degradarea sau pierderea valorii economice și turistice a patrimoniului construit, precum și riscuri sporite de demolare, mutilare sau intervenție neautorizată asupra monumentelor istorice.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivele legii sunt:

- a) eficientizarea sistemului de evidență, documentare, întreținere, conservare, restaurare și punere în valoare a monumentelor istorice;

b) asigurarea protejării monumentelor istorice ca resurse esențiale pentru dezvoltarea durabilă, pentru consolidarea identității culturale, indicatori ai nivelului de democratizare a societății și expresii ale rădăcinilor culturale comune europene;

c) asigurarea cadrului normativ necesar desfășurării activităților de protejare a monumentelor istorice;

d) consolidarea cadrului instituțional pentru implementarea eficientă a măsurilor de protejare a monumentelor istorice;

e) stabilirea obligațiilor și responsabilităților autorităților publice, proprietarilor și deținătorilor cu orice titlu ai monumentelor istorice;

f) crearea unui sistem funcțional de finanțare a activităților de protejare a monumentelor istorice.

Pentru asigurarea caracterului măsurabil al obiectivelor, implementarea proiectului urmărește atingerea următoarelor rezultate:

a) aprobarea, în termenul prevăzut de lege, a cadrului normativ secundar necesar aplicării noii legi, inclusiv a normelor metodologice privind inventarierea, clasarea, stabilirea zonelor de protecție, elaborarea documentației de intervenție și evaluarea prejudiciului adus monumentelor istorice;

b) prezentarea Parlamentului, în termenul stabilit de dispozițiile tranzitorii, a proiectului de lege privind aprobarea Registrului național al monumentelor istorice;

c) inițierea inventarierii a monumentelor istorice înscrise în Registrul național, prin elaborarea și actualizarea fișelor și dosarelor monumentelor;

d) dezvoltarea și operaționalizarea Sistemului informațional „Inventarul monumentelor”, ca instrument de evidență, actualizare și interoperabilitate a datelor privind monumentele istorice;

e) consolidarea cadrului instituțional prin stabilirea atribuțiilor Agenției Naționale a Monumentelor, inclusiv prin instituirea mecanismelor de documentare, monitorizare și control;

f) instituirea, începând cu data aplicării prevederilor legale corespunzătoare, a mecanismului dedicat de finanțare a activităților de protejare a monumentelor istorice;

g) reducerea riscurilor de degradare, mutilare, demolare sau intervenție neautorizată asupra monumentelor istorice prin clarificarea procedurilor de avizare, control, constatare și reparare a prejudiciului.

Proiectul de lege este structurat în 12 capitole:

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul II. CADRUL GENERAL AL PROTEJĂRII MONUMENTELOR ISTORICE

Capitolul III. EVIDENȚA ȘI CLASAREA MONUMENTELOR ISTORICE

Capitolul IV. INTERVENȚII LA MONUMENTELE ISTORICE ȘI ÎN ZONA LOR DE PROTECȚIE

Capitolul V. ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI COMPETENȚELE AUTORITĂȚILOR PUBLICE ÎN DOMENIUL PROTEJĂRII MONUMENTELOR ISTORICE

Capitolul VI. ATRIBUȚIILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE ÎN DOMENIUL PROTEJĂRII MONUMENTELOR ISTORICE

Capitolul VII. OBLIGAȚIILE PROPRIETARILOR DE MONUMENTE ISTORICE

Capitolul VIII. REPARAREA PREJUDICIULUI ADUS MONUMENTELOR ISTORICE

Capitolul IX. FINANȚAREA ACTIVITĂȚILOR DE PROTEJARE A MONUMENTELOR ISTORICE

Capitolul X. COOPERAREA ÎN DOMENIUL PROTEJĂRII MONUMENTELOR ISTORICE ȘI APLICAREA CONVENȚIILOR INTERNAȚIONALE

Capitolul XI. RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA PREZENTEI LEGI

Capitolul XII. DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Elemente noi ale proiectului:

Proiectul de lege privind protejarea monumentelor istorice prevede măsuri de modernizare normativă și instituțională, orientate spre consolidarea mecanismelor de evidență, protejare, monitorizare și control al monumentelor istorice, precum și spre asigurarea unei abordări integrate, conforme standardelor și bunelor practici europene în domeniul patrimoniului cultural.

Un alt element de noutate constă în consolidarea rolului Agenției de Inspectare a Monumentelor, care va fi redenumită Agenția Națională a Monumentelor, în vederea corelării denumirii instituției cu atribuțiile ce urmează a fi exercitate în domeniul protejării monumentelor istorice. Agenția Națională a Monumentelor va constitui autoritatea administrativă de specialitate responsabilă de evidența, documentarea, monitorizarea, controlul, gestionarea datelor și coordonarea metodologică a activităților aferente protejării monumentelor istorice. Prin aceasta se urmărește concentrarea atribuțiilor operaționale și tehnice într-o singură structură administrativă specializată, capabilă să asigure aplicarea unitară a politicilor statului în domeniul monumentelor istorice, să sprijine procesul de inventariere și clasare, să contribuie la elaborarea documentațiilor de specialitate și să exercite supravegherea respectării regimului de protecție.

O altă inovație substanțială o constituie instituirea Fondului național al patrimoniului cultural imobil, conceput ca un mecanism dedicat și transparent de finanțare a activităților de protejare și valorificare a monumentelor istorice. Fondul va permite gestionarea unitară a tuturor surselor financiare destinate acestui domeniu.

Totodată, proiectul instituie un sistem integrat de prevenire a degradării și a intervențiilor ilegale asupra monumentelor istorice, prin consolidarea instrumentelor de control și aplicarea principiului răspunderii patrimoniale. Aceste măsuri sunt aliniate Recomandărilor Consiliului Europei (2020/C 186/01) privind gestionarea riscurilor și protecția patrimoniului cultural în situații de urgență.

În același timp, proiectul introduce obligația expresă de inventariere, actualizare și digitalizare a evidenței monumentelor istorice, prin dezvoltarea și consolidarea Sistemului informațional „Inventarul monumentelor”. Digitalizarea patrimoniului cultural imobil va contribui la transparență, accesibilitate și interoperabilitate între bazele de date naționale, oferind o imagine completă asupra stării patrimoniului construit și facilitând deciziile privind intervențiile prioritare. Această componentă este în deplină concordanță cu obiectivele Strategiei naționale pentru cultură și patrimoniu 2035, precum și cu inițiativele europene „Digital Europe” și „Cultural Heritage in the Digital Age”, care promovează utilizarea tehnologiilor digitale în gestionarea și valorificarea patrimoniului cultural.

Prin ansamblul acestor măsuri, proiectul de lege asigură modernizarea integrală a sistemului de protejare a monumentelor istorice.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Menținerea cadrului legislativ actual, fără adoptarea unei noi reglementări, ar perpetua riscuri majore pentru monumentele istorice, printre care:

- lipsa mecanism financiar dedicat, ceea ce ar continua fragmentarea și insuficiența finanțărilor pentru restaurări și intervenții de urgență;
- suprapunerea și neclaritatea atribuțiilor între autoritățile centrale și locale, generând blocaje administrative și lipsă de responsabilitate;
- creșterea vulnerabilității monumentelor istorice în fața degradării, a intervențiilor ilegale și a factorilor de risc naturali sau antropici;
- imposibilitatea alinierii Republicii Moldova la practicile europene și la convențiile internaționale la care este parte (UNESCO, Consiliul Europei etc.);
- pierderea oportunităților de valorificare socio-economică a patrimoniului cultural (turism cultural, investiții locale, dezvoltare durabilă);
- imposibilitatea de a realiza inventarierea completă a monumentelor, elaborarea dosarelor monumentelor istorice, elaborarea dosarelor de clasare și actualizarea Registrului monumentelor, ceea ce ar menține lipsa unei baze de date credibile și operative.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul de lege stabilește un sistem complet și coerent de protecție a monumentelor istorice prin determinarea procedurilor de înscriere în Registrul național al monumentelor istorice, cu notarea statutului de monument în registrul bunurilor imobile, reglementarea intervențiilor asupra monumentelor istorice și în zonele lor de protecție, reglementarea procedurilor de emitere a actelor administrative și permissive privind intervențiile, administrarea și circuitul civil al bunurilor imobile cu statut de monument istoric, stabilirea unui sistem instituțional pentru punerea în aplicare a prevederilor legii, asigurarea condițiilor de sprijin financiar pentru protecția patrimoniului cultural.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prezentei legi implică atât costuri directe și indirecte pentru stat, cât și beneficii economice și sociale, inclusiv prin prevenirea și recuperarea prejudiciilor aduse patrimoniului cultural.

1. Costuri directe

1. Sistemul informațional „Inventarul Monumentelor” - pentru dezvoltarea platformei, în Legea bugetului de stat pentru anul 2026 nr. 322/2025 sunt prevăzute alocații în sumă de 1000, 0 mii lei.

2. Costuri indirecte și prevenirea prejudiciilor

Demolarea, degradarea sau mutilarea monumentelor istorice generează prejudicii majore statului (costuri de documentație tehnică și de proiect, demolarea construcțiilor ridicate ilegal, intervenții de urgență, restaurare/reconstituire, pierderi economice și de imagine pentru comunități și turismul cultural). Prin aplicarea legii se instituie mecanisme de prevenire, constatare, evaluare și recuperare a prejudiciilor, iar sumele recuperate de la persoanele responsabile se utilizează exclusiv pentru reabilitarea monumentelor afectate.

3. Surse de finanțare

- Bugetul de stat;
- Cofinanțări, proiecte naționale și internaționale, contribuții private și parteneriate public-privat/public-civic;

Odată cu instituirea Fondului național al patrimoniului cultural imobil, sursele financiare destinate protejării și valorificării monumentelor istorice vor putea fi gestionate unitar prin acest fond, asigurând eficiență, transparență și sustenabilitate financiară.

4. Beneficii economice și sociale

Prevenirea prejudiciilor și mecanismul de recuperare a acestora reduc presiunea asupra bugetului public și cresc sustenabilitatea financiară a sistemului de protejare a monumentelor, cu efecte pozitive asupra dezvoltării locale și turismului cultural.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Proiectul de lege stabilește un cadru clar și previzibil privind regimul juridic al monumentelor istorice și al zonelor lor de protecție, cu implicații asupra obligațiilor de conformare, procedurilor administrative aplicabile și condițiilor de desfășurare a unor activități economice.

Categorii de subiecți vizați

Prevederile proiectului se aplică, după caz, următoarelor categorii de persoane fizice și juridice din sectorul privat:

- a) proprietari și/sau deținători ai monumentelor istorice;
- b) investitori și beneficiari ai lucrărilor în zonele de protecție ale monumentelor;
- c) operatori economici și specialiști/prestatori de servicii implicați în intervenții (proiectare, expertizare tehnică, restaurare, conservare, reabilitare), inclusiv persoane supuse atestării;

Impactul asupra sectorului privat este diferențiat în funcție de categoria subiectului vizat, de statutul juridic al bunului imobil, de amplasarea acestuia în zona de protecție, precum și de natura intervenției propuse. Proprietarii și deținătorii monumentelor istorice sunt vizați în principal prin obligațiile de întreținere, conservare, prevenire a degradării și respectare a regimului de protecție. Investitorii și dezvoltatorii, în cazul intervențiilor asupra monumentelor istorice sau în zonele lor de protecție, trebuie să elaboreze documentațiile necesare și parcurgă procedurile de avizare. Operatorii economici, proiectanții, restauratorii, executanții de lucrări și specialiștii sunt vizați prin cerințele de calificare, atestare și respectare a normelor metodologice aplicabile intervențiilor asupra patrimoniului construit.

Obligații și cerințe de conformare

Proiectul clarifică și, după caz, instituie obligații și proceduri relevante, în special:

- respectarea regimului de protecție și a obligațiilor de întreținere, precum și prevenirea degradării/mutilării/demolării ori a intervențiilor neautorizate;
- obținerea avizelor/actelor permissive aferente intervențiilor la monumente și în zonele lor de protecție, înainte de inițierea lucrărilor;
- respectarea principiilor și cerințelor tehnice/metodologice aplicabile intervențiilor;
- aplicarea mecanismelor procedurale asociate tranzacțiilor (inclusiv notificarea și exercitarea dreptului de preemțiune al statului, în condițiile legii);
- consemnarea în evidențele oficiale (inclusiv notarea calității de monument în Registrul bunurilor imobile), în scopul securității juridice și al transparenței.

O parte dintre obligațiile menționate sunt prevăzute și de legislația în vigoare, însă în prezent acestea sunt reglementate general, fără mecanisme procedurale suficiente pentru aplicare unitară. Proiectul nu urmărește instituirea unei sarcini administrative disproporționate, ci clarificarea obligațiilor existente, detalierea procedurilor și corelarea acestora cu cadrul normativ actual, inclusiv în ceea ce privește avizarea intervențiilor, notificarea intenției de vânzare, exercitarea dreptului de preemțiune, respectarea regimului de protecție și repararea prejudiciilor cauzate monumentelor istorice.

Costuri de conformare și sarcini administrative

Aplicarea proiectului poate presupune, după caz, costuri de conformare și sarcini administrative, variabile în funcție de tipul activității și de natura/complexitatea intervențiilor, inclusiv:

- elaborarea documentațiilor (expertize tehnice, documentații de proiect, memorii/studii de fundamentare ș. a.) și timp aferent procedurilor de avizare;
- taxe aferente prestării unor servicii publice/administrative (emitere avize, atestare ș.a.);
- lucrări de întreținere periodică și conservare pentru prevenirea degradării.

Costurile de conformare pot varia în funcție de starea tehnică a bunului, complexitatea intervenției, soluțiile tehnice propuse. Acestea pot include, după caz, cheltuieli pentru expertize tehnice, studii istorico-arhitecturale și/sau urbanistice, documentații de proiect, lucrări de întreținere curentă, conservare sau restaurare, asigurarea bunurilor, precum și costuri indirecte generate de suspendarea/remedierea intervențiilor neconforme. Cuantificarea uniformă a acestor costuri nu este posibilă la această etapă, întrucât acestea depind de circumstanțele concrete ale fiecărui monument și ale fiecărei intervenții. Totodată, proiectul contribuie la reducerea costurilor generate de incertitudinea juridică și de aplicarea neuniformă a cerințelor, inclusiv litigii, sistări ale lucrărilor, remedieri ulterioare și pierderi financiare aferente intervențiilor neconforme, prin clarificarea procedurilor, delimitarea competențelor instituționale și instituirea unor instrumente metodologice și digitale de evidență și monitorizare.

Răspundere și riscuri

Proiectul consolidează cadrul privind constatarea, evaluarea și repararea prejudiciilor cauzate monumentelor prin degradare, mutilare, demolare sau omisiunea lucrărilor de întreținere, în condițiile legii. Evaluarea prejudiciului se realizează potrivit ghidului metodologic aprobat de Ministerul Culturii.

Beneficii și măsuri de reducere a poverii

Proiectul sporește predictibilitatea pentru proprietari, investitori și prestatori de servicii și contribuie la aplicarea uniformă a regulilor, inclusiv prin reducerea practicilor neconforme.

4.4. Impactul social

Proiectul de lege are un impact social preponderent pozitiv, prin consolidarea protecției monumentelor istorice ca bunuri de interes public și repere identitare ale comunităților. Implementarea prevederilor va contribui la păstrarea memoriei colective și la transmiterea valorilor culturale către generațiile viitoare, inclusiv prin introducerea unor mecanisme mai eficiente de prevenire a degradării și de intervenție în situații de risc.

Prin instituirea procedurilor de evidență, monitorizare și control, precum și prin clarificarea responsabilităților autorităților și ale deținătorilor/proprietarilor, se reduc vulnerabilitățile care duc la pierderea patrimoniului construit și se îmbunătățește calitatea mediului de viață în localități, în special în centre istorice și zone protejate. Totodată, reglementarea intervențiilor asupra monumentelor și în zonele lor de protecție va diminua conflictele sociale generate de dezvoltarea necontrolată, va spori transparența decizională și va întări încrederea publicului în aplicarea regulilor de protecție.

Legea creează premise pentru creșterea participării comunitare și a educației patrimoniale, prin promovarea punerii în valoare a monumentelor și prin dezvoltarea instrumentelor de informare publică (inclusiv evidențe digitale). Pe termen mediu și lung, restaurarea și valorificarea responsabilă a monumentelor pot genera efecte sociale indirecte, precum revitalizarea zonelor urbane și rurale, dinamizarea vieții culturale locale, crearea de oportunități de ocupare (în special în domenii tradiționale și servicii conexe) și consolidarea coeziunii comunitare.

În ansamblu, proiectul sprijină dezvoltarea durabilă și reziliența socială, prin protejarea patrimoniului cultural ca resursă strategică pentru identitate, educație, coeziune și calitatea vieții.

4.5. Impactul asupra mediului

Protejarea și valorificarea monumentelor istorice contribuie indirect la protecția mediului prin promovarea reutilizării și întreținerii fondului construit existent, reducând presiunea asupra resurselor naturale și asupra extinderii necontrolate a zonelor urbane. Restaurarea și conservarea clădirilor de patrimoniu se bazează, de regulă, pe utilizarea materialelor tradiționale și a tehnicilor cu impact redus asupra mediului, încurajând principiile economiei circulare și eficienței energetice.

Dezvoltarea sustenabilă a zonelor istorice favorizează totodată mobilitatea pietonală, turismul cultural responsabil și protecția peisajului cultural, contribuind la menținerea

echilibrului între patrimoniul construit și mediul natural. Prin aceste măsuri, patrimoniul cultural imobil devine parte integrantă a strategiilor naționale de adaptare la schimbările climatice și de reducere a amprente ecologice.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Implementarea prevederilor proiectului va contribui la alinierea la prioritățile, standardele și bunele practici în domeniul protejării patrimoniului cultural, stabilite în actele UE atribuite, după cum urmează:

- *Concluziile Consiliului privind Cultura, arhitectura de înaltă calitate și mediul construit ca elemente-cheie ale inițiativei Noul Bauhaus European (2021/C 501 I/03)*²;
- *Recomandarea Comisiei Europene din 26 aprilie 2010 privind inițiativa de programare în comun a cercetării „Patrimoniul cultural și schimbările globale: o nouă provocare pentru Europa” (2010/238/UE)*³;
- *Cadrul de acțiune European pentru Patrimoniul cultural (document de lucru al Serviciilor Comisiei), 2018*⁴;
- *Concluziile Consiliului Uniunii Europene privind gestionarea riscurilor în domeniul patrimoniului cultural (2020/C 186/01)*⁵;
- *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor. Spre o abordare integrată a patrimoniului cultural european, 2014*⁶.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului hotărârii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Culturii www.mc.gov.md directoriul *transparența* secțiunea *inițierea elaborării deciziilor* și pe portalul guvernamental, la adresa: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-privind-protejarea-monumentelor/11861>). Proiectul a fost supus avizării și consultării publice conform art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Proiectul a fost supus consultărilor publice, inclusiv cu participarea reprezentanților mediului de afaceri, ședință desfășurată la data de 22 mai 2026, invitația fiind transmisă la data de 19 mai 2026. Ședința consultărilor publice a fost transmisă online prin intermediul platformei Privesc.Eu- <https://www.privesc.eu/arhiva/111481/Consultarile-publice-organizate-de-Ministerul-Culturii-al-Republicii-Moldova-asupra-proiectului-de-lege-privind-protejarea-monumentelor-istorice>. Totodată, proiectul a fost consultat în cadrul Platformei consultative permanente în domeniul patrimoniului cultural din cadrul Ministerului Culturii, organizată în temeiul Ordinului ministrului culturii nr. 306/2024, cu modificările operate prin Ordinul nr. 235/2025, fapt consemnat în procesul-verbal nr. 01 din 20 noiembrie 2025. Consultările au vizat atât conținutul reglementării propuse. Propunerile și obiecțiile formulate de părțile consultate au vizat, în principal, regimul zonelor de protecție, procedurile de avizare, actele permissive,

² [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XG1213\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XG1213(03))

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010H0238>

⁴ <https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/5a9c3144-80f1-11e9-9f05-01aa75ed71a1>

⁵ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0605\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0605(01))

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0477>

atribuțiile autorităților publice centrale și locale, mecanismele de control, finanțarea lucrărilor asupra monumentelor istorice, impactul asupra mediului de afaceri și costurile de conformare. Observațiile recepționate au fost examinate și reflectate în sinteza obiectivelor și propunerilor.

La elaborarea și definitivarea proiectului și a Notei de fundamentare/Analizei de impact au fost utilizate datele disponibile, rapoartele Twinning, contribuțiile experților implicați în elaborarea Analizei de impact, precum și consultările cu expertul UNESCO Jadran Antolović.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de lege a fost supus expertizei juridice (scr. nr.04/1-7644 din 09.07.2026) și anticorupție (scr. nr. 06/2/11973 din 02.07.2026) în conformitate cu procedura stabilită în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Urmare a expertizării proiectul de lege ajustat și sinteza obiectivelor și propunerilor au fost plasate pe portalul guvernamental <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-privind-protejarea-monumentelor/11861>).

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Intrarea în vigoare și modificarea unor acte normative

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor prevăzute la alin. (2) și alin. (3).

(2) Art. 32, art. 37 alin. (4) lit. i), art. 38 alin. (4) lit. i) și art. 44 alin. (1) lit. g), în partea ce ține de atestarea specialiștilor în domeniul protejării monumentelor istorice, se aplică de la data intrării în vigoare a Regulamentului de atestare aprobat de Guvern, dar nu mai târziu de 18 luni de la data publicării prezentei legi.

(3) Art. 51 se aplică începând cu data de 1 ianuarie 2028.

(4) Guvernul, în termen de 18 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova:

a) va revizui și va aduce actele sale normative în concordanță cu prevederile prezentei legi;

b) va prezenta Parlamentului proiectul hotărârii Parlamentului privind aprobarea Registrului național al monumentelor istorice;

c) va prezenta Parlamentului proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative în vederea corelării acestora cu prevederile prezentei legi;

d) va aproba actele normative necesare pentru aplicarea prezentei legi.

(5) La data de 1 ianuarie 2028, la articolul 6 alineatul (1) din Legea nr. 12/2024 privind Fondul național al culturii (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 70–72, art. 96), literele g)–i) se abrogă.

(6) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 326–333, art. 624).

(7) La data intrării în vigoare a prezentei legi, tabelul din anexa la Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat se completează cu poziția 16 cu următorul cuprins:

Nr. crt.	Organul de control	Domeniul aferent controlului
16.	Agencia Națională a Monumentelor	Respectarea prevederilor legale din domeniul patrimoniului cultural imobil și a regimurilor de protecție aplicabile monumentelor istorice (monument singular, ansamblu, sit) și monumentelor de for public, și zonelor de protecție ale acestora.

(8) La data intrării în vigoare a prezentei legi, la Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 15–17, art. 24), cu modificările ulterioare, se operează următoarele modificări:

a) în titlu, sintagma „pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor” se substituie cu sintagma „cu privire la Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat”;

b) textul „Art.2. – Se aprobă Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (se anexează).” se substituie cu textul „Se aprobă Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (se anexează).”;

c) articolele 1, 3, 4 și 5 se abrogă.

Dispoziții tranzitorii

(1) Până la aprobarea Registrului național al monumentelor istorice prevăzut de prezenta lege, rămâne în vigoare Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993, cu modificările operate prin prezenta lege.

(2) Până la aprobarea actelor normative subsecvente prevăzute de prezenta lege, actele normative adoptate sau emise în temeiul Legii nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor se aplică în continuare, în măsura în care nu contravin prezentei legi.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea proiectului de lege va fi organizată de MC, în special prin intermediul Agenției Naționale a Monumentelor, precum și al Consiliului Național al Monumentelor Istorice.

Suportul în implementare va fi asigurat de Guvernul Republicii Moldova, autoritățile publice centrale responsabile de domenii aferente domeniului protejării patrimoniului cultural național, autoritățile administrației publice locale.

Pentru implementarea prevederilor proiectului de lege va fi necesară revizuirea, modificarea și completarea cadrului normativ subordonat, inclusiv a actelor normative care reglementează domeniul protejării patrimoniului cultural, în vederea asigurării conformității acestora cu noile dispoziții legale.

În acest sens, urmează a fi elaborate sau actualizate, după caz, actele normative privind inventarierea și clasarea monumentelor istorice, conținutul-cadru și metodologia de elaborare a documentației de proiect de intervenție, conținutul-cadru și metodologia de elaborare a memoriului istorico-arhitectural de fundamentare, stabilirea și reglementarea zonelor de protecție, evaluarea prejudiciului adus monumentelor istorice, întocmirea Obligației de protejare, funcționarea Sistemului informațional „Inventarul monumentelor”, precum și actele normative privind organizarea și funcționarea instituției de specialitate din subordinea Ministerului Culturii.

Notă. Având în vedere că Republica Moldova pune accent pe consolidarea domeniului cercetării, în procesul de avizare a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice „Institutul Patrimoniului Cultural”, cu numărul unic 364/MC/2026 și urmare a ședințelor de lucru cu Ministerul Educației și Cercetării (MEC), s-a decis transmiterea calității de fondator al Instituției Publice „Institutul Patrimoniului Cultural” către MEC. În același timp, MEC a asigurat că domeniul patrimoniului cultural nu va fi neglijat și temele de cercetare vor fi coordonate cu MC, în funcție de necesitățile sectoriale identificate și de prioritățile politicilor publice în domeniul protejării, cercetării, conservării și valorificării patrimoniului cultural.

Dan SURUCEANU
Ministru